

Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών
Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών

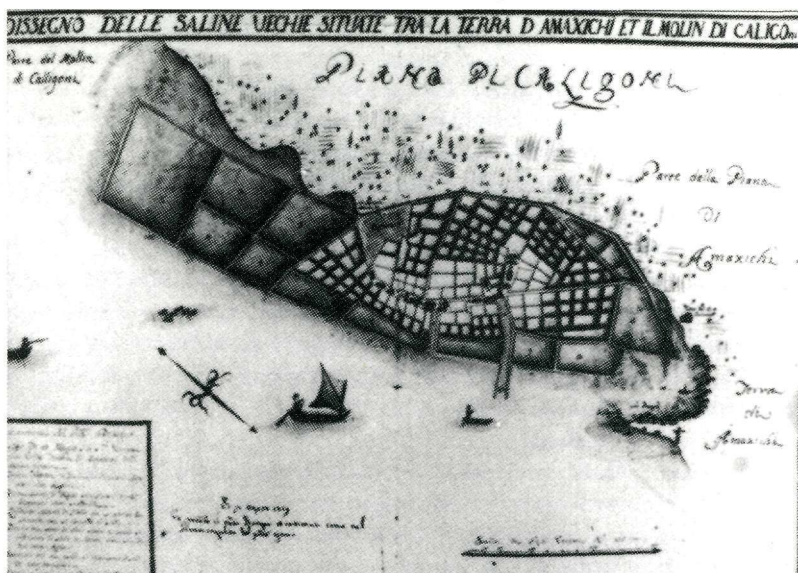
Ενημερωτικό Δελτίο

Τεύχος 24 Δεκέμβριος 1999

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΝΕ	4
ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ ΤΟΥ ΚΝΕ	13
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΚΝΕ	17
Το λεξιλόγιο του ελληνικού Διαφωτισμού και της Επανάστασης	18
Θρακικός Ηλεκτρονικός Θησαυρός	19
Εγκυκλοπαίδεια του Ελληνικού Τύπου, 1784-1996	20
Παραδοσιακές χειροτεχνικές επιχειρήσεις και εργαστήρια στο Αιγαίο	21
Πιλοτικό πρόγραμμα Μάνης - Λιμένα Αρεόπολης	23
Ελληνικό Αρχιπέλαγος	26
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΝΕ	27
18ο Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας της Χαρτογραφίας	28
15 χρόνια "Σεμινάρια της Ερμούπολης"	31
Table Ronde: Renouveau culturel et traduction manuscrite	36
Αρχείο Καραθεοδωρή	39
Δημοσιεύσεις ερευνητών του ΚΝΕ	40
Ανακοινώσεις ερευνητών του ΚΝΕ	45
ΧΡΟΝΙΚΟ	51
8ο Διεθνές Συνέδριο Σπουδών Ν.Α. Ευρώπης	52
Μια έκθεση, ένα βιβλίο και μια εκδήλωση για το σαπούνι και τη σαπωνοποιία	54
Εκδηλώσεις Λόγου: Οι πρωτεύουσες της Λευκάδας	55
Ελληνογαλλική συνάντηση Οικονομικής Ιστορίας	56
3η Διεθνής συνάντηση του European Business History Association	57
Ανάπλαση και αξιοποίηση των ανενεργών αλυκών Επτανήσου	59
The Oriental Gateways: Voyages and Poetry	61
Expressions et représentations littéraires de la Méditerranée	63
Η Σάμος στα νεότερα χρόνια, 17ος-20ός αι.	65
Συνέδρια που έγιναν	65
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	67
Οι Νεοελληνικές Σπουδές στο Πανεπιστήμιο Ca'Foscari της Βενετίας	67
Εργαστήριο Συγκριτικής Γραμματολογίας, ΑΠΘ	68
Η διδασκαλία των νέων ελληνικών στο Ιάσιο της Ρουμανίας	69
Εκδηλώσεις του Ιδρύματος Σταύρου Σ. Νιάρχου	71
Biennial Prize on European banking history	72
Διδακτορικές διατριβές	73
Αναγγελίες συνεδρίων	75
Σεμινάρια-Διαλέξεις	78

Συνέδριο

Ανάπλαση και αξιοποίηση των ανενεργών αλυκών Επτανήσου

Κέρκυρας, Λευκάδας και Ζακύνθου

(Λευκάδα, 30 Σεπτεμβρίου - 3 Οκτωβρίου 1999)

Στη Λευκάδα, νησί το οποίο έχει σημαδευτεί ανά τους αιώνες από τη λειτουργία αλυκών, πραγματοποιήθηκε πρόσφατα (30 Σεπτεμβρίου-3 Οκτωβρίου 1999) συνέδριο με αντικείμενο την *Ανάπλαση και αξιοποίηση των ανενεργών αλυκών Επτανήσου (Κέρκυρας, Λευκάδας και Ζακύνθου)*, με πρωτοβουλία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λευκάδας και της Εταιρείας Μελετών Ιονίου. Στο συνέδριο αυτό υπήρξε άμεση η εμπλοκή του Δήμου της Λευκάδας, ο οποίος ανέλαβε το μεγαλύτερο μέρος της οργανωτικής φροντίδας ενώ κατά το επιστημονικό μέρος πολλά χρωστά η όλη εκδήλωση στις προσπάθειες του Θανάση Καλαφάτη, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Πειραιά. Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου προβλήθηκαν ενδιαφέροντα ντοκυμαντέρ με σκηνές από τη λειτουργία των αλυκών της Λευκίμμης και του Αλέξανδρου, λειτούργησε έκθεση φωτογραφίας από τη δράση των αλυκών και έγινε επίσκεψη στις αλυκές Αλέξανδρου της Λευκάδας καθώς και μουσική εκδήλωση που επιμελήθηκε ο Κυριάκος Σφέτσας.

Το συνέδριο για τις αλυκές των Επτανήσων, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι παρουσίαζε μια τολμηρή ιδιαιτερότητα, επειδή εκτός από την ιστορική προοπτική, έπρεπε - σύμφωνα με τις εξαγγελίες των οργανωτών του- να αντιμετωπίσει μια πραγματικότητα η οποία συνοψίζεται στην περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης των ανενεργών αλυκών των τριών νησιών και την υποβολή προτάσεων για την αξιοποίηση των χώρων τους.

Στο σημείο αυτό θα είχαμε να παρατηρήσουμε ότι η επαναλειτουργία των αλυκών πρέπει εξ ορισμού να αποκλεισθεί επειδή σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα παραγωγής του αλατιού η λειτουργία τόσο μικρών μονάδων είναι οικονομικά ασύμφορη αφού η εισαγωγή αλατιού κοστίζει φθηνότερα από την παραγωγή του υπό μικρή κλίμακα. Αυτές οι διαπιστώσεις εύστοχα και τεκμηριωμένα παρουσιάστηκαν από τον χημικό-μηχανικό, τεχνικό διευθυντή της Εταιρείας "Ελληνικές Αλυκές" κ. Νικ. Κοροβέση, ο οποίος και σε άλλη ανάλογη περίπτωση είχε την ευκαιρία να παρουσιάσει με εξαιρετικά απλό τρόπο τις μεθόδους παραγωγής αλατιού και όλα τα συναφή προβλήματα που δημιουργούνται (οικονομικά-οικολογικά) διαλύοντας αρκετούς μύθους που η άγνοια κρίσιμων λεπτομερειών εύκολα δημιουργεί και ενίοτε διογκώνει άνισα.

Αφήνοντας για την ώρα ασχολίαστη την ιστορική πλαισίωση, η οποία υπήρξε επιτυχής από κάθε άποψη, προβαίνουμε σε μια παρουσίαση του προβλήματος όπως καταγράφεται επί του παρόντος καθώς και στις προτάσεις αξιοποίησης που οι τοπικές κοινωνίες, κυρίως, προέβαλαν:

α) Ζάκυνθος (Αλυκές Κατασταριού): Ουσιαστικά οι αλυκές αυτές δεν υπάρχουν. Ο χώρος έχει καταπατηθεί και έχει αλλάξει χρήση. Ο πρόσφατα δημιουργηθείς δήμος στην περιοχή έλαβε το όνομα "Αλυκές" ίσως για να τονίσει την παλαιότερη χρήση της περιοχής, ίσως για να επιλύσει προβλήματα ονοματοδοσίας... Τα ελάχιστα εναπομείναντα τηγάνια (αλοπήγια) ουσιαστικά έχουν μετατραπεί σε σκουπιδότοπο. Η τοπική κοινωνία απαιτεί δυναμικά την παραχώρηση του χώρου των παλαιών αλυκών που απέμειναν "αναξιοποίητοι" προκειμένου να τους μετατρέψει σε γήπεδο, παιδική χαρά, οικόπεδα προς ανέγερση οικιών για τουριστική εκμετάλλευση. Υπάρχουν έντονες αντιδράσεις από μεμονωμένους φορείς (δημοσιογράφους, συλλόγους κ.λπ.) που σηματοδοτούν μια διένεξη για το μέλλον του χώρου, διένεξη που εμφανίστηκε έντονη και κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου.

β) Κέρκυρα (Αλυκές Λευκίμμης): Έπαψαν να λειτουργούν. Στον χώρο τους έχουν γίνει, με πρωτοβουλία του Δήμου, σχεδιασμένες παρεμβάσεις, οι οποίες σκοπεύουν στη δημιουργία ενός σύνθετου χώρου, ο οποίος υπό την μορφή μουσείου, συντήρησης κτισμάτων κ.λπ. θα θυμίζει την παλαιότερη χρήση της περιοχής ενώ παράπλευρα επιζητείται η δημιουργία όλων εκείνων των διευρύνσεων που συνιστούν την λεγόμενη "τουριστική" αξιοποίηση με ό,τι καλό και κακό αυτή συνεπάγεται. Πάντως η παρέμβαση είναι οργανωμένη και συστηματική και υπόκειται σε έλεγχο καθώς έχει ενταχθεί στα σχέδια του δήμου Λευκίμμης.

γ) Λευκάδα (Αλυκές Αλέξανδρου): Το άμεσο πρόβλημα που συνετέλεσε, πιθανόν, και στην οργάνωση του συνεδρίου στο νησί της Λευκάδας. Οι αλυκές της Λευκάδας έχουν μακρά παράδοση λειτουργίας (περίοδος Τόκκων-δεκαετία 1980) και λειτούργησαν σε δύο σημεία του διαύλου από τις αρχές του 18ου αι. (Παλαιές- Νέες). Για τον χώρο των παλαιών αλυκών δεν υπάρχει πλέον πρόβλημα καθώς λύθηκε με την καταπάτησή του και την ένταξή του στον οργανικό ιστό της πόλης. Το μεγάλο πρόβλημα λοιπόν και συγχρόνως στοίχημα είναι οι εναπομείναντες αλυκές του Αλέξανδρου, λίγα χιλιόμετρα από την πόλη, σε χώρο που εύκολα ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να πε-

ριγηθεί και να δεί ό,τι απόμεινε- και απόμειναν σχεδόν τα πάντα: κατακλυσμένα τηγά-νια, ανάχωμα, βάνες, εκκλησάκι, οικοσύστημα κ.λπ.). Και κοντά σ' αυτά υπάρχει ακόμα η νωπή μνήμη και οι βασανισμένες μορφές των εργατών-εργατριών που με την πα-ρουσία τους χρωμάτισαν έντονα το συνέδριο, και των επιστατών που με τις παρεμβά-σεις τους έδωσαν και πάλι την ευκαιρία της αποκατάστασης ορισμένων ζητημάτων.

Η παρέμβαση στις Αλυκές Αλέξανδρου είναι ζήτημα κρίσιμο. Πολλά ακούστηκαν γι'αυτές (δημιουργία χώρου περιπάτου, ανάπλαση του χώρου ώστε να θυμίζει το πα-ρελθόν του, οργάνωση ενός υπαίθριου μουσείου, επαναλειτουργία αλυκών και παρα-γωγή βελτιωμένου τύπου αλατιού και προώθησή του ως τέτοιου στην αγορά κατ' ανα-λογία προς άλλα προϊόντα, επαναλειτουργία αλυκών και ένταξή τους σε ένα ευρωπαϊ-κό πρόγραμμα παρουσίασης παραδοσιακών μορφών παραγωγής κ.λπ.). Ο δήμος Λευ-κάδας δείχνει μεγάλο ενδιαφέρον, τα προβλήματα όμως είναι πολλά καθώς δεν έχει αποσαφηνισθεί καλά-καλά ακόμη ούτε καν το νομικό καθεστώς των αλυκών, όπως άλ-λωστε παρουσιάστηκε από νομικούς-συνέδρους ως η πρώτη κίνηση που απαιτείται προκειμένου να ακολουθήσουν και άλλες.

Γενική εντύπωση πάντως του ιδιόμορφου κατά κάποιο τρόπο αυτού συνεδρίου εί-ναι ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μία κρίσιμη πρωτοβουλία δεδομένου ότι ο ελληνικός χώρος -παράλιος και νησιωτικός- είναι διάστικτος από παρόμοιες μικρές αλυκές οι οποίες καθώς έχουν πλέον χάσει τη σημασία της οικονομικής αξίας κινδυνεύουν να χα-θούν οριστικά και ως χώροι μνήμης, ενώ αντίθετα οι χώροι που προκρίθηκαν για να συνεχίσουν την παραγωγική διαδικασία (αλυκές Μεσολογίου, Καλλονής, Πολυχνίτου, Κιτίου, Θράκης) παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά μιας ενδιαφέρουσας παρέμβασης που ανέδειξε τόσο τα οικονομικά όσο και τα οικολογικά χαρακτηριστικά.

Παναγιώτης Μιχαηλάρης

Διεθνές Συνέδριο

The Oriental Gateways: Voyages and Poetry

(Βενετία, 11-13 Νοεμβρίου 1999)

Το διεθνές συνέδριο *Οι πύλες της Ανατολής: Ταξίδια και ποίηση* ήταν το πέμπτο στη σειρά που οργάνωσε η Επιτροπή Ερευνών της Διεθνούς Εταιρείας Συγκριτικής Φι-λολογίας, με θέμα: *Ταξίδια στη λογοτεχνία*. Οι ετήσιες διεθνείς συναντήσεις πραγματο-ποιούνται κάθε φορά σε διαφορετική πόλη (Arrabida, Παρίσι, Leiden, Macao, Βενετία) και στόχο έχουν την αποτίμηση των εργασιών και των συμπερασμάτων, επιστημόνων και ερευνητικών ομάδων που συνεργάζονται με την Επιτροπή. Πρόεδρος της Επιτρο-πής είναι η καθηγήτρια Maria-Alzira Seixo, έδρα της το Πανεπιστήμιο της Λισσαβόνας και μέλη της οι καθηγητές Pierre Brunel (Παν/μιο Sorbonne - Paris IV), Wladimir Krysiniski (Παν/μιο του Montréal), Paola Mildonian (Παν/μιο Ca'Foscari της Βενετίας),

